

Begivenhet och realism i Wenger och Önder

Peter Leonard

Inledningen

Både Alejandro Wenger och Zelal Önder försöker behandla ett ämne som inte lätt diskuteras: integration i dagens Norden. Deras respektive svenska och danska noveller rör sig om en social samhällsställning, vars gränser går långt över vad litteraturen kan (eller vill) ”lösa”. Om man vill behandla frågorna kring integration, invandring och mångfald i en novell, krävs det ett symboliskt ordförråd. Kroppen, särskilt den ”nya” nordiska medborgares kropp, fungerar för båda författarna som precis ett sådant ordförråd och symbolisk vokabulär.

I författarnas två berättelser står tonåringar vid centrum av en omvänd värld, där minoriteternas kroppar symboliserar den givna ordningen, och en vätska utifrån betongförorten (vare sig sprit eller ett mystiskt elixir) symboliserar den okända och oförväntade begivenheten. Båda framställer ett främmande dryck som något nytt, vilket antingen hotar eller lovar en förändring i ordningen. Men novellerna skiljer sig vad gäller frågan om hur giltig förändringen blir. Gemensamma för både är dock ett medvetet bruk av vissa metoder att skapa en realistisk historia. I föreliggande uppsats vill jag undersöka både realismskapandet och relationen mellan ordning och begivenhet i novellerna, med eftertryck på vad novellgenren bjuder på när den används för att beskriva kontakt mellan två normativa världar.

Den givna ordningen och realism

I sin 1992 essä ”To verdner” gör Lars Arild anspråk på att novellens begrepp är ett möte mellan två världar: den välkända, givna ordningen och den nya, okända världen, vilken Goethe kallade för ’begivenheten.’ (117) I Wengers och Önders noveller består den givna ordningen inte bara av det förortssamhälle som beskrivs i texterna, utan också huvudkaraktärerna själv. De tonåriga kropparna som både författare placerar i centret står för en ordning som tycks vara normalt och ’tas för givet.’

I den här kontexten är författarnas bruk av slangord och icke-svenska/danska kulturella konventioner bevis på hur huvudkaraktärerna känner sig hemma i förorts/ghettoomgivning, samtidigt som de visar historiernas avstånd från ’det

normala' i både Sverige och Danmark. Utan att bedöma språklig kompetens överhuvudtaget, eller att ta upp den mycket komplicerade frågan om tvåspråkighet i dagens Europa, kan vi säga att båda noveller hänvisar till huvudkaraktärernas kunskap om några icke-svenska/danska ord, som "maricones" (33) och "conchatumadre" (40) i Wenger och "Salam" (55) i Önder. De här utländska orden fungerar som en enkel (om reduktiv) metod att visa karaktärernas etnisk/kulturell tillhörighet, och därvid färgar 'den givna ordningen' i båda historier med en något nysvensk/nydansk färg. (Eller åtminstone något hybridisk, enligt Homi Bhabha-skolan.)

Det är i denne kontext som läsaren först drabbar samman med novellernas realismskapande metoder. De består av kronologi och bekantskap, vilka är mest tydliga i respektive Elixir och Ghetto. I följande avsnitt tittar jag närmare på båda för att isolera/påpeka viktiga beröringspunkter mellan de två historierna. (Vi går igenom båda, med hänsyn till lämpliga anknytningspunkter.)

Kronologi i Elixir

En metod att ta hänsyn till hur en novell konstruerar sin realistiska värld av den givna ordningen är att uppmärksamma tidsföljden, det vill säga hur kronologin konstrueras av berättaren. Vi använder Wengers novell för den här undersökningen, för att den innehåller det starkaste och det tydligaste bruket av tid som realismskapande metod.

"Elixir" exemplifierar Goethes formulering av en oföväntad begivenhet vilken *har* redan skett, meddelad av en berättare i nuet. Novellen börjar och slutar i presens, ungefär två veckor efter den första berättade begivenheten. Genom sju sidor gör nuet intrång i historien fem gånger, orsakande en förvandling från dåtid till presens varje gång. De här sönderbrytningarna i linjär, berättartid tjänar tre besläktade mål. För det första förstärker de traumakänslan, genom att läsaren får höra om de kroppsliga och mentala smärtorna som berättaren upplever när han försöker berätta historien. För det andra skapar presensdelarna känslan att historien är alltjämt i gång, med okända konsekvenser för berättaren och hans vänner. Slutligen påminner de här sporadiska presensutropen om att historien rymmer både berättelsen och berättaren. Tillsammans underbygger de här tre element (trauma, pågående begivenheter, och berättaren) en realistisk effekt, samt skildrings verklighet, trots dess övernaturliga ämne. Går man djupare in till de här tre aspekter, upptäcker man precis hur de fungerar som

realismskapande medel.

1) Trauma

Momenten när berättaren avbryter sin dåtidsberättelse för att framkalla presens anknytas först och främst till kroppsligt eller psykiskt trauma: han konstaterar de verkliga konsekvenserna som berättelsen har för hans egen kropp och sinne. Om vi betraktar detta som Wengers medvetna författarstrategi, är det ett retoriskt val vilket förstärker berättelsens realismeffekt, trots dess övernaturliga tema. Första gången som berättarens nuvarande trauma avbryter in genom dåtidens deskription är faktiskt på novellens första sida: ”fan jag mår dåligt när jag skriver det här. igenkligen vill jag inte skriva...” (33). Berättaren låter förstå att just den akten att berätta händelser är traumatisk för honom, vilken binder traumat i den berättade världen ihop med akten att skildra. Detta är ett skickligt skifte, som fäster begivenheterna i historien till historiens textgenre (alltså förstaperson nutidsberättelse) i vilken form läsaren möter historien. Skiftets effekt är att fördjupa traumats verkan på läsaren – annars kunde den skriftliga formen ha tjänat som barriär till förståelse av begivenheternas barskhet. Istället för ett isoleringsmedel, vill Wenger visa skrivandets akt som något som framhäver läsaren och textens smärta: ”fan nu har jag ont i handen av att skriva” (35).

Vid novellens slut anknyter berättarens skifte från dåtid till presens läsaren till inte bara berättarens psykiska och fysiska smärta, utan också den allvarliga frågan om Marcos flickväns överlevnad: ”nu er klockan halv två på natten. jag borde lägga mej nu men jag är inte sömning fast jag har ont i handen. undrar om Marcela kommer leva eller om marcela har dött!!!” (39) Genom att ”undra” om de här frågorna själv, förstärker berättaren frågornas betydelse i läsarens huvud, och bidrar till att skapa en känsla av berättelsens äkta konsekvenser – oavsett hur övernaturligt berättelsen själv kan låta.

2) Den pågående

Att berättarens nutida tankar och åskådningar förekommer i den dåtida historien är inte bara bevis på hans trauma, det är också bevis på hur historien ändå är på gång i själva berättelsen. Det ligger inga fasta konklusioner till historien, inte heller några gränser till huruvida konsekvenserna kan bli till efter att man har druckit elixiret. Den här idén – att berättelsen fortsätter, och att läsaren bara har en inskränkt och

tidsbegränsad tillgång till dess efterverkningar och konsekvenser – verkar förstärka berättelsens realism, för att begivenheterna syns vara obegränsade i genrens ramar. Kommer Marcela att leva eller dö? Skal pojkarna vända tillbaka att vara "latino" i stället för svenska? För att begivenheterna inte är ännu färdiga, måste berättelsen vara likadant, utan definitiv slutning.

Självklart är Wengers egen bruk av "den ofullbordade slutningen" också en litterär konvention i och för sig. Men sättet på vilket texten slutar, på både narrativ nivå (olöst) och grammatisk nivå (utan punkt), verkar förstärka ett slags obestämdhet, vilket i sin tur synes vara formgivet att antyda den "verkliga" världen i stället för en konventionell berättelseslutning.

3) Berättaren i berättelsen

Thomas Bredsdorff, i sin diskussion av Goethes berömde beskrivelse av novellen som en historia med "eine sich ereignete unerhörte Begebenheit," bemärker att den tyskes ordval sätter fokus på inte bara begivenheten, utan också tid. Berättarens röst, som beskriver den dåvarande begivenheten, blir till en del av historien, genom dess akt att berätta historien. I "Elixir" är berättarens första ord faktiskt referenser till beslut och aktioner i presens, inte dåtid: "idag vi lovade vi ska sluta dricka skiten och sluta jaga katter." (33) Orden hänvisar till berättarens (och hans vänners) beslut att sluta göra någonting som de *har hållit på att göra*, och vilken *har resulterat* i de fruktansvärda begivenheterna som han skal snart berätta om.

Därför sätter "Elixir" berättaren framför berättelsen, inte bara genom den särpräglade språket, men också genom det sätt på vilket berättaren väljer berätta historien. I Bredsdorffs ord, en novell som Elixir "gerne rummer en fortæller som del af fiktionen." (108) I fallet Elixir, fungerar berättarens inbegripande inom själva novellens fiktiva ramar att förhöja historiens realismeffekt. Berättarens förstaperson bekännelse åkallar sin särskiljande fonetiska sociolekts realistiska makt, i vilken den är skriven. Som den första svenska författare att använda 'rinkebysvenska' som ett litterärt språk, var Wenger säkert medveten om de estetiska implikationer som gällde när man skrev på en stil förknippad med sociologiska, snarare än litterära, diskurser. Genom att skriva "Elixir" som en historia som inkluderar både berättare och berättelse, försäkras Wenger att hans huvudpersoners språk- och kulturbetecknade äkthet ska associeras med hans

berättelse. Det ger en fanér av äkthet till vad kunde annars tolkas som bara övernaturligt.

Vid en betraktning av den tredje punkten ovanpå (alltså att berättaren blir indragen i historien) kan vi skifta fokus från kronologi till andra metoder att skapa realism. Vi skiftar också fokus från "Elixir" till "Ghetto" för tillfället, för att granska hur miljön — och huvudpersonens bekantskap med den — påverkar textens läsning.

Miljö och bekantskap

Zelal Önders "Ghetto" kännetecknas inte av samma slags övernaturliga händelser som "Elixir", och novellen är inte heller skriven i förstaperson som Wengers novell. Icke desto mindre brukar Önder en liknade metod för att skapa realismeffekten i sin novell. I stället för en huvudkaraktär som berättar ur sitt eget perspektiv, har vi en tredjepersonsberättare som känner huvudpersonens inre tankar, och genom dess har tillgång till livet i "ghettot" som skildras i novellen.

Tre exempel på Mariams kännedom av seder och bruk i förorten kan diskuteras. Först nämner berättaren en kulturell vana: "det blå øje, et porcelænssmykke, som hendes forældre havde købt [...] Det er gammel overtro, men de købte det alligevel, som beskyttelse." (52) Sedan kommer förhållandet mellan mödrarna på lekplatsen och Mariam när hon går förbi: "på bænke ved siden af sad deres mødre og sludrede med hinanden over te og let ristede solsikkefrø. Snakken gik, og da Mariam passerede dem, nikkede hun høfligt. Mødrene holdt inde med snakken og smilte til Mariam, og først da hun var ude af syne, begynde de igen. 'Sladdertanter,' tænkte Mariam. Hun vidste, at deres blikke havde fugt hende, indtil hun var ude af syne, og nu sad de sikkert og sladrede, om hvad vidste hun ikke. Men hun var også ligeglad." (54-55) Det sista exemplet på Mariams bekantskap med miljön är när hon bankar på dörren till sin vän Nurhan: "Hun brugte ikke ringklokken, for det havde de aftalt i sin tid. Så vidste Nurhan, at det var Mariam, der bankede på Nurhans familie betalte ikke licens, og de havde desuden også en ulovlig parabol, så det var egentlig en god ordning." (55)

De tre ovannämnda exempel på hur Mariam förhåller sig till miljön visar att hon hör hemma där, och betrakta allt som hon upplever som vardagligt och inte främmande. Porslinprydnaden, vilken en gäst kunde tolka som konstobjekt, har en djupare betydelse, trots att den tillhör "overtro" i stället för tro i Mariams förstånd. Trots att hon inte tycker

om "sladdartantarna", existerar de som en känd del av hennes värld. Tecken som "te og let ristede solsikkefrø" är, tycker jag, klara bevis på att mödrarna skal tolkas som arabiska, men Mariams problem med dem är inte deras språkliga utanförskap utan det motsatta: att hon vet precis vad de snackar om. Och slutligen de hemliga slag på dörren visar Mariams tillhörighet till (eller bekantskap med) en personkrets där DR inte står i kulturellt centrum.

De här tematiska bevisen på en karaktärs tillhörighet i en viss socialmiljö existerar också i Wengers historia. Vi kan nämna en rad hänvisningar till chilensk eller latinsk kultur i "Elixir", samt geografiska referenser som Skärholmen utanför Stockholm, McDonalds restauranger, osv. Men därför att Wengers text visar dens realism så mycket starkare på textnivå (alltså genom rinkebysvenska) har jag inte tänkt att gå vidare i saken.

Det är viktigare att påpeka att trots att båda novellernas bruk av olika berättelsemetoder för att skildra deras respektive världar, existerar de här hänvisningarna till miljö som bevis på realism i berättelsen. De bidrar till den givna ordningens äkthet och normalitet, samtidigt som de skapar scenen för den kommande begivenheten. Idéen är värd att utarbeta vidare, för både novellernas bruk av huvudpersoner som autenticitetsbevis har djupare innebörder för hur vi läser och tolkar novellens begivenheter. Enligt Thomas Bredsdorff,

"Det billede viser på sine mest intense steder en revne i virkeligheden. For at den kan komme til at fremstå tydeligt, er det vigtigt at den omkringliggende virkelighed er meget tydelig, meget 'virkelig.' Det er godt, men ikke nok, hvis fremstillingen af den hverdagslige virkelighed er overbevisende. Det er endnu bedre hvis fremstillingen er bevisende. For så danner den et bedre grundlag for at vise det som disse noveller kredser om: at *man kan aldrig vide*. Det man tror man véd, om hinanden eller om sig selv, viser sig på afgørende punkter ikke at slå til." (111)

Med bruk av Bredsdorffs termer ser vi Wengers huvudpersonens konstiga (och konstgjorda) språk som just det slags "bevisende" spår om den "hverdagslige virkelighed" som behövs om man skal ta det som står i historien på allvar. På liknande sätt är Mariams konstant och konsekvent bekvämlighet med vad kunde tolkas som en främmande miljö (åtminstone för många borgerliga läsare) i "Ghetto". Både språket och miljön bidrar till att ordningen i novellerna skal tolkas som given och normal.

Det är inte bara ett problem för novellerna i vilka handlingen utspelar sig i förorten. Søren Baggesen har beskrivit realitetsproblematiken i noveller som ”hvordan man kan fortælle en historie som fremtræder som sandfærdig, når den dybest set er løgn fordi den jo er fiktion, og når endda både forfatter og læser udmærket er klar over at det forholder sig sådan.” (2004 p. 39) Wengers lösning över det här problemet är att lura med stilen, att skapa en textvärld där ett konstgjort språk gör anspråk på dokumentariskt äkthet. Önder väljer bort förstapersons perspektiv, men hennes huvudperson gör också anspråk på en äkta beskrivning av en annan verklighet.

I denna kontext fungerar både Wengers konstgjorda språk och Önders bruk av förortskontext som vad Roland Barthes beskrev som ”verklighetstecken.” I Baggesens diskussion av Steen St. Blichers eget verklighetstecken, beskriver kritikern dem som ”små træk i beskrivelserne som ikke på nogen måde bidrager til fortællingernes forløb eller tema, men som netop derfor tjener til at overbevise læseren om deres virkelighedstroskab.” (87) Det kan diskuteras om Wengers rinkebysvenska ”bidrager til fortællingens tema” (det gör det nog), men det fungerar också som verklighetstecken, vill jag argumentera.

Baggesen går vidare i sin teori om tecken på verklighet, och antyder att själva språket, eller kanske snarare fackspråk och jargong, är den mest effektiva stilen att skapa verkligheten i en novell. Han hävdar att:

”... skulle det falde sådan at læseren er nødt til at blade bag om i bogen til realkommentarerne for at få at vide hvad ordet betyder, ja så så meget des bedre, for det viser bare at det hører til i et sprog som er fælles for [hovedkaraktererne] fordi det er miljøets sprog, og dermed er fortællingens autenticitet som virkelig historie yderligere stadfæstet.” (88)

Om Baggesen har rätt, så är både ”Ghetto” och ”Elixir” exempel *par excellence* av hur ”miljöns språk” kan tvinga läsare att slå upp ord i ordboken samtidigt som det visar berättelsens förbindelse till en given plats. Orden ”guz” (p.34, flicka) och ”keff” (p.35, dålig), vilka orsakade mycket kontrovers under året 2006 när de infördes till Svenska Akademiens Ordlista, är här nedskrivna i en litterär text för första gången. Det var, med andra ord, inte någon bok att bläddra i efter orden när Wenger skrev i 2001. (Wenger skulle försvara samma ord i 2006 under debatten i *Dagens Nyheter* mot den

svenska feministen Ebba Witt-Brattström om rinkebysvenskans föregivna sexism.) Det etniska motsatsparet "svenne/svartskalle" uppstår också för första gång inom litteraturen, för antingen gott eller ont. Önders verk är väl svårare att fånga helt nya ord och uttryck i, men hennes bruk av SMS-chat mellan två karaktärer, samt de tillfälliga engelska ("yea right," p. 54) och arabiska ("Salam," p.55) ord som uppstår i berättelsen, kan betraktas som steg i det här riktningen.

Dryckens begivenhet

Vår förståelse av den givna ordningen som 'nynordisk' blir skarpare när vi analyserar Arilds (eller alltså egentligen Goethes) andra begrepp, begivenhet, i novellerna. I både Elixir och Ghetto sker det en oväntad begivenhet, vilken delar två likheter. Först är det en symbol på det hegemoniska samhället utanför förorten/ghettot, och det är också i både historier en vätska som man skal dricka. De här två aspekterna på begivenheterna i novellerna ger klar insikt i hur båda noveller betraktar förorten/ghettot som den givna ordningen, och det större samhället utanför som begivenheten — eller 'den nya' som ligger etymologiskt bakom ordet *novell* själv.

Att mötet med den nya händer genom att huvudkaraktärerna dricker något som lovar en förändring kan tolkas som bevis på författarens ovannämnda krav på ett symboliskt ordförråd. Den avvikande kroppen står för den avvikande identiteten, vare det chilensk eller arabisk: en nynordisk identitet. Vätskan står för ett medel som antingen lovar eller hotar att förändra kroppen, för antingen gott eller ont. Det spelar ingen roll om Wenger arbetar med en övernaturlig vätska eller om Önder arbetar med en vanlig (alltså utanför ghettot) whisky. Vätskans påverkning av den givna ordningen, tonåringarnas kropp, är i bägge fall en symbolisk påverkning, inte bara fysisk. I Elixir är det den mystiska drycken som påverkar inte bara tonåringarnas kropp, men också själen: "i själva järtat och i järnan." (39) Och i Ghetto dricker flickorna spriten för att göra uppror mot föräldrarnas (samt pojkarnas) förväntningar: genom att bli full, kan de försöka att inte vara det de förväntas vara. I båda fall är begivenheten okänt, och därför något hotande. Detta är trots att begivenheten är 'det vanliga' för majoritetssamhället i både Sverige och Danmark: varken blont hår och blåa ögon i Elixir, eller upplevelsen av att dricka sprit vid 17 år, skulle tycks vara ovanliga i normal beskaffenhet.

Konfliktens olika avslutningar

Lars Arild hävdar att konflikten mellan den givna ordningen och begivenheten kan lösas på fyra olika sätt. Antingen 1) segrar ordningen över begivenheten, eller 2) tvärt om, eller 3) anpassar ordningen sig till begivenheten, eller 4) kommer en hel ny ordning. (117-119). Sett från det här perspektivet skiljer sig Wengers och Önders historier från varandra.

Elixir är ett läroboksexempel till nummer två: den oföväntade begivenheten segrar över berättarens värld, den åstadkommer stora förändringar i både kroppar (håret, ögonfärg) och ”järtat och järnan.” Till sist upptäcker berättaren själv att hans beteende har förändrats så pass mycket att han inte ens känner igen sig själv i stadens miljö:

”men jag tror det var redan för sent för när jag skulle åka hem från vårberg hit till Fittja så våga jag inte planka. jag stog där och sa till mej själv kom igen men jag vågade inte gå förbi spärren. så jeg gick hem hela vägen och tänkte är det för att jag har burjat bli i jærtat??” (39)

Wengers huvudkaraktär är ett tydligt exempel på Arilds andra kategori: begivenheten, i form av elixiret, har orsakat en förändring i den före detta givna ordningen. I stället för en kropp som ser ut som chilensk, ser vi en kropp som ser ut svensk (”svenne”). Men vi ser också en kropp som inte kan bete sig som den gjorde förr i tiden, innan karaktären ”drack in” begivenheten i elixirets form. Fördel: tonåringar får bättre betyg på Strindbergprovet. Nackdel: de tappar deras själar. Som jag nämnde ovanpå, ser framtidsutsikten ut ännu värre för Marcos flickvän Marcela, vems liv har satts på spel. Handlingens ”pågående” natur ger intryck av att begivenhetens inflyttande på ordningen, trots dens många segrar, ännu inte är färdigtgjort.

Önders novell befinner sig någonstans mellan Arilds kategori 1 och 3, på grund av dens mångtydiga slut. Antingen har ordningen segrat över begivenheten, eller har det hänt en anpassning av ordningen till den nya begivenheten; antingen markerar Mariams upplevelse med whiskyn en förändring i hur hon förhåller sig till brodern och föräldrarna, eller har det varit bara en kort episod, begränsad till experimenterings tid och rum och inskränkt till den kretsen som hon och hennes vänner skapade en eftermiddag.

Det är klart att Mariam känner sig fysiskt påverkad av spriten: ”Hendes hoved havde føltes tungt, og hun havde flere gange undervejs været sikker på, at hun løb i den

forkerte retning.” (60) Denne är en kristallklar beskrivning av förvirringskänslan, som inte kunde ha inträffat utan själva begivenheten. Fördel: tonåringar har skaffat sig en motidentitet, en krets där de kan vara annorlunda än förväntningar. Nackdel: skam över att har brutet mot samhällets sedlighetskoncept. Frågan är hur permanent förändringen kommer att vara, och om begivenheten är starkare än den givna ordningens makter. Det ligger antydningar i historien att hennes hemmiljö – precis den miljö som hon känner sig tryggt i, och som också symboliserar krav och förväntningar på henne – har en makt i och för sig: ”Men da hun kunne kende gården, hvor hun boede, åndede hun lettet op og begyndte at gå.” (60)

Vad händer näst i beskrivelsen är otydligt: antingen en anpassning av ordningen till den nya begivenheten, eller en förvisning av begivenheten till underhållningsvärlden: ”Det havde været sjovt sammen med pigerne, de havde grin tog hørt musik, og hun kunne ikke huske, hvornår hun sidst havde moret sig sådan.” (60). När hon kommer in till familjens lägenhet, gör hon vad hennes bror bad: hon förbereder hans kläder. Det som hon inte ville göra i novellens början är inte längre ett problem; hon är tillbaka i familjens värld med alla dess förväntningar. Tvetydigheten fortsätter: ”Hun tænkte, at hun havde fejlet i aften. Dummet sig. Men bag den lille sprække var det et andet glimt. Hvad det afslørede, kunne hun ikke helt forstå, men hun følte det.” (60) Mariams osäkerhet står här också för läsarens, för novellens avslutning bjuder inte på några klara svar på om den givna ordningen eller begivenheten har segrat. Kroppen är samtidigt både påverkad av den förbjudna spriten *och* ändå beredvillig att tjäna brodern. Har kanske whiskyn – alltså begivenheten – både haft, och missat, sin chans?

Konklusion

I Wengers och Önders noveller förekommer ett symboliskt ordförråd för att behandla integration på en litterär nivå. Trots denna symbolism (eller kanske på grund av den) finner läsaren ett stort antal realismeffekter i båda noveller. Realismeffekterna bidrar till att känslan om en äkta beskrivning av det lilla samhället fördjupas, så att läsaren upplever historien som en sann vis att tänka om integrationsproblematiken.

I texterna är den etniska kroppen den givna ordningen. Kroppen representerar inte bara en person utan ett visst samhälle eller en etnisk grupp som avskiljer sig från det normativa svenska eller danska samhälle. I denna kontext framställer begivenheten

(alltså spriten eller elixiret som blir drucken) antingen hot eller löfte från det större samhället utanför – ofta bägge två. Den normativa svenska/danska identiteten både lockar och hetsar. Oenigheten emellan textarnas avslutningar, samt deras mångtydiga förhållande till den goda eller onda med begivenhetens resultat, är inte oförväntade med ett tema så komplex som integration eller ungdomskultur. Det visar istället de många möjligheterna som novellgenren bjuder på att behandla samhällen i ändringstillstånd.

Bibliography:

Arild Lars. "To verdner. En introduktion til novellegenren." in *Palmehaven. Levned og meninger* s. 264. Institut for nordisk filologi. Copenhagen: Amanda 1992.

Baggesen, Søren. *Fire veje til Blichers novellekunst*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2004.

Bredsdorff, Thomas. "Struktur og retorik i den klassiske novelle" *Dansk Studier* 1994

Bäckstedt, Eva. "Tre svenska män från förorten." *Svenska Dagbladet*. 23 Nov. 2003.

Dahlman, Inger. "Explosion i Rinkebysvenska." *Börlänge Tidning*. 20 Aug. 2003: 8

Immigrant Institutet. "Alejandro Leiva Wenger." *Invandrade författare*. May 2003.
<<http://www.immi.se/kultur/authors/latin/leiva.htm>>

Klamteg, Lima. "Språklig förnyare prisad." *Dagens Nyheter*. 4 Mar. 2004.

Sjögren, Anders. "Först ut att skriva på 'invandrarsvenska' var Alejandro Leiva." *Västerbottens Kuriren*. 4 Aug. 2003: 3

Wenger, Alejandro Leiva. "Förortsslangen står för språkgädje." *Dagens Nyheter*. 27 Apr 2006.

Wenger, Alejandro Leiva. *Till vår ära*. Viborg: Bonnierpocket, 2002.

Öndel, Zelal. "Ghetto" in *Nye stemmer*. Copenhagen: Gyldendal, 2007.